

Βρυξέλλες, 8.10.2019
COM(2019) 463 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έκθεση του 2019 για την οικονομική και κοινωνική κατάσταση του Gozo (Μάλτα)

ΈΚΘΕΣΗ ΤΟΥ 2019 ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ GOZO (ΜΑΛΤΑ)

Με την επιφύλαξη των εν εξελίξει διαπραγματεύσεων σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027, και σύμφωνα με τη δήλωση αριθ. 36 για τη νησιωτική περιοχή του Gozo, η οποία έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη προσχώρησης της Μάλτας, η κυβέρνηση της Μάλτας ζήτησε από την Επιτροπή, τον Φεβρουάριο του 2019, να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την οικονομική και κοινωνική κατάσταση του Gozo και, ειδικότερα, σχετικά με τις διαφορές των επιπέδων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ Gozo και Μάλτας και να προτείνει τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να καταστεί δυνατή η περαιτέρω ενσωμάτωση του Gozo στην εσωτερική αγορά.

Η παρούσα έκθεση αξιολογεί το στάδιο ανάπτυξης του Gozo και την εξέλιξη των ανισοτήτων στο εσωτερικό της Μάλτας. Η αξιολόγηση βασίζεται στην επανεξέταση πρόσφατων τάσεων σε μια σειρά διαστάσεων και δεικτών σχετικών με την ανάπτυξη του Gozo, δηλαδή δημογραφία και αγορά εργασίας, διάρθρωση της οικονομίας και οικονομική ανάπτυξη, γεωγραφία και προσβασιμότητα. Το έγγραφο παρέχει επίσης σύγκριση του Gozo με την υπόλοιπη Μάλτα και με άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες. Τέλος, αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η πολιτική συνοχής ανταποκρίνεται στις αναπτυξιακές ανάγκες του Gozo.

Η παρούσα έκθεση χρησιμοποιεί περιφερειακές στατιστικές που έχουν καταρτιστεί από τη Eurostat και τη Στατιστική Υπηρεσία της Μάλτας.

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ GOZO

1.1. Γεωγραφία και χρήση της γης

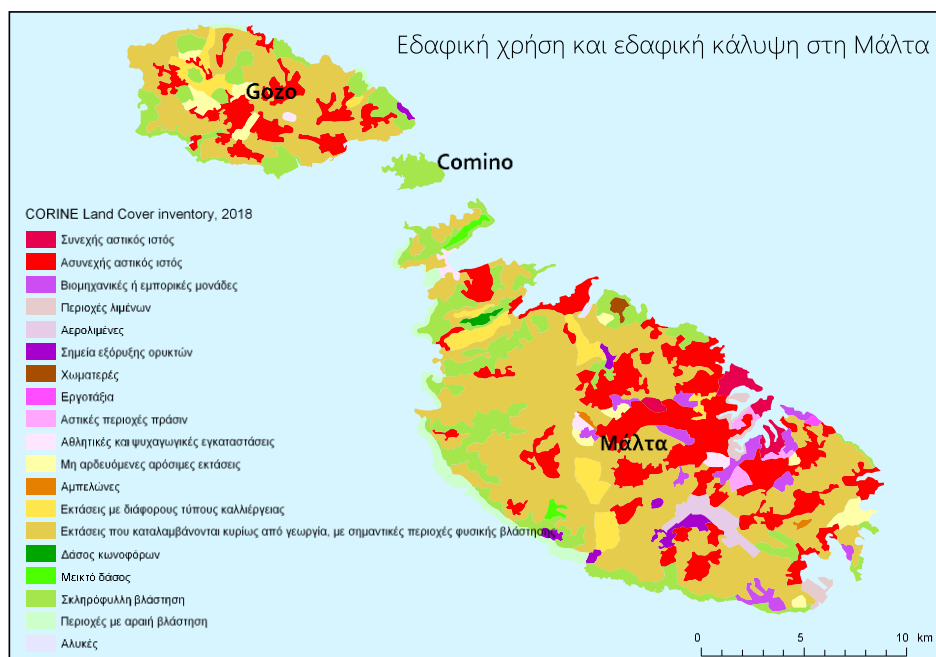
Το Gozo είναι το δεύτερο σημαντικότερο νησί του αρχιπελάγους της Μάλτας ως προς την επιφάνεια και τον πληθυσμό. Βρίσκεται 5 km βορειοδυτικά του νησιού Μάλτα. Το νησί Comino βρίσκεται μεταξύ του νησιού Μάλτα και του νησιού Gozo, απέχει λιγότερο από ένα χιλιόμετρο από το Gozo και είναι σχεδόν ακατοίκητο¹. Όσον αφορά τη χρήση της γης και την κάλυψη της γης², ο αστικός ιστός καλύπτει το 21 % των περιοχών Gozo και Comino, ενώ η γεωργία, οι φυσικές περιοχές και τα δάση καλύπτουν το 77,5 % της επιφάνειας. Συγκριτικά, το κύριο νησί της Μάλτας παρουσιάζει ελαφρώς υψηλότερη χρήση γης για αστική χρήση (23 %) και για βιομηχανικές, εμπορικές και μεταφορικές μονάδες (5,7 %) από ό,τι για τη γεωργία, τις φυσικές περιοχές και τα δάση (66,7 %). Η χρήση της γης αντικατοπτρίζει την υψηλότερη πυκνότητα του πληθυσμού και βαθμό εκβιομηχάνισης της Μάλτας σε σύγκριση με το Gozo, καθώς και τον εξέχοντα ρόλο της γεωργίας στην οικονομία του Gozo.

¹ Όταν γίνεται αναφορά στην περιοχή NUTS3, στην έκθεση χρησιμοποιείται ο όρος «Gozo και Comino», καθώς όμως το Comino είναι σχεδόν ακατοίκητο, για την περιγραφή των στατιστικών τάσεων στην έκθεση γίνεται αναφορά στο Gozo.

² Τα στοιχεία προέρχονται από τον κατάλογο απογραφής κάλυψης γης CORINE Land Cover του 2018. Το άθροισμά τους δεν ανέρχεται στο 100 %, επειδή δεν λαμβάνονται υπόψη ορισμένες υπολειπόμενες κατηγορίες όπως χώροι απόρριψης, εργοτάξια κ.λπ.

Όσον αφορά τη στατιστική ταξινόμησή της ως περιφέρειας, η Μάλτα είναι χώρα, καθώς και περιφέρεια επιπέδου NUTS1 και NUTS2. Σε επίπεδο NUTS3, χωρίζεται σε δύο περιφέρειες: το νησί Μάλτα και νησιά Gozo και Comino.

Χάρτης 1. Χρήση γης και κάλυψη γης στα νησιά Μάλτα, Gozo και Comino



Πηγή: κατάλογος απογραφής κάλυψης γης CORINE Land Cover του 2018.

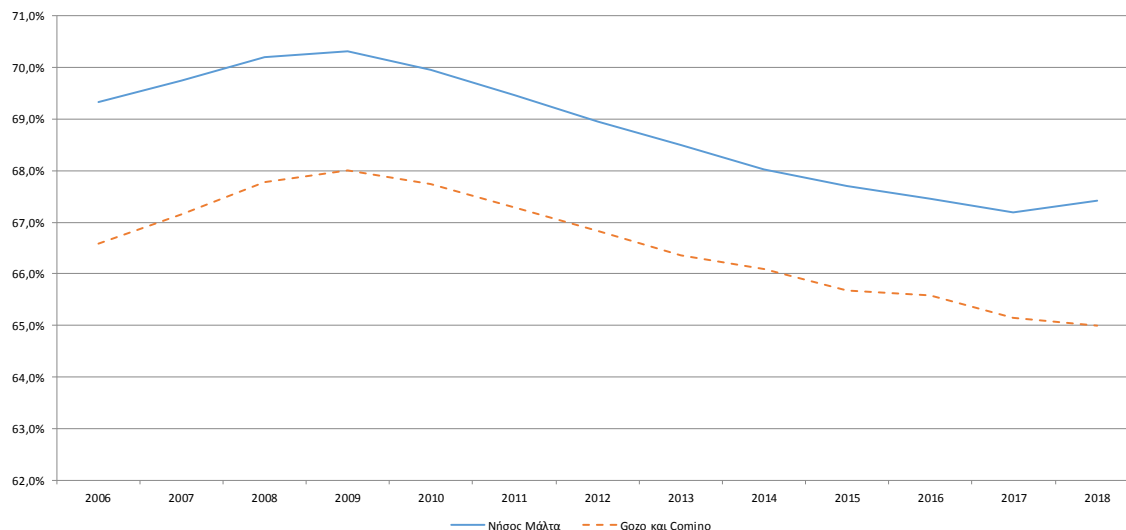
1.2. Πληθυσμός

Τον Ιανουάριο του 2018, το Gozo είχε 32 723 κατοίκους, δηλαδή περίπου το 6,9 % του πληθυσμού της Μάλτας. Το 2018 η πληθυσμιακή πυκνότητα του Gozo ήταν 474,5 κάτοικοι ανά km², περίπου ένα τέταρτο της πυκνότητας στο νησί Μάλτα (1 793,8 κάτοικοι ανά km² το ίδιο έτος). Περίπου το 21 % του πληθυσμού ζει στη Victoria (γνωστή και ως Rabat), τη μεγαλύτερη πόλη του νησιού Gozo.

Σε απόλυτους όρους, ο πληθυσμός του Gozo αυξήθηκε κατά περίπου 1 700 κατοίκους το διάστημα 2006-2018. Σε σχετικούς όρους, το διάστημα 2006-2018 ο πληθυσμός του Gozo αυξήθηκε κατά μέσο όρο με ρυθμό 0,4 % ετησίως, σε σύγκριση με το ποσοστό αύξησης 1,4 % (που οδήγησε σε αύξηση του πληθυσμού κατά 69 000) του πληθυσμού στο νησί Μάλτα κατά την ίδια περίοδο, γεγονός το οποίο οφείλεται επίσης στη σημαντική αύξηση της μετανάστευσης από το 2012 και μετά. Αυτή η διαφορά στην αύξηση οδήγησε σε μείωση του ποσοστού του πληθυσμού της Μάλτας που ζει στο Gozo από 7,7 % το 2006 σε 6,9 % το 2018.

Ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν στην εξέλιξη αυτή είναι η γήρανση του πληθυσμού. Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω που κατοικεί στο Gozo έχει αυξηθεί κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2006 και του 2018, σε σύγκριση με την αντίστοιχη αύξηση κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες στο νησί Μάλτα. Αν και αμφότερες οι περιφέρειες παρουσιάζουν σημαντικές τάσεις γήρανσης, το ποσοστό του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών) για το νησί Μάλτα είναι γενικά 2 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό για το νησί Gozo.

Γράφημα 1. Μεταβολή του ποσοστού του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών) επί του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού στις περιφέρειες της Μάλτας, του Gozo και του Comino, 2006-2018



Πηγή: Eurostat

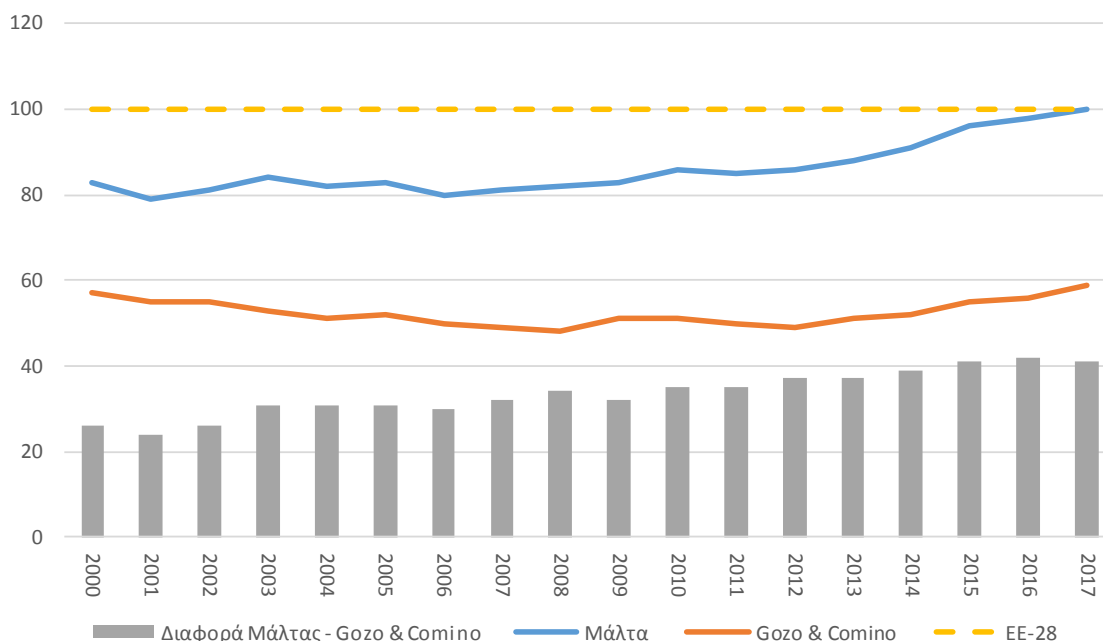
1.3. Οικονομική ανάπτυξη

Το 2017, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στο Gozo αντιστοιχούσε, σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ), στο 60 % του μέσου όρου της ΕΕ-28, επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από εκείνο της Μάλτας, το οποίο αντιστοιχεί περίπου στον μέσο όρο της ΕΕ-28. Από το 2000 έως το 2011, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για το νησί Μάλτα παρέμεινε κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το χάσμα άρχισε να μειώνεται από το 2012. Συγκριτικά, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στο Gozo μειώθηκε σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ μεταξύ του 2000 και του 2007. Από το 2008 αυτή η καθοδική τάση ανακόπηκε. Η περιφέρεια άρχισε να συγκλίνει προς τον μέσο όρο της ΕΕ από το 2013, αν και με βραδύτερο ρυθμό από ό,τι το κύριο νησί.

Το χάσμα στη σχετική οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των δύο νησιών διευρύνθηκε από το 2000 έως το 2017, από 26 σε 41 ποσοστιαίες μονάδες. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η σχετική εγγύτητα μεταξύ των δύο νησιών επιτρέπει στους εργαζομένους να μετακινούνται για εργασία στο νησί Μάλτα ενώ ζουν στο Gozo. Μάλιστα, πάνω από το 20 % του εργατικού δυναμικού του Gozo εργάζεται στο νησί Μάλτα. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μετρά οικονομικές δραστηριότητες από την πλευρά της παραγωγής και δεν λαμβάνει υπόψη το εισόδημα των νοικοκυριών. Ως εκ τούτου, η πραγματική οικονομική ευημερία των πολιτών του Gozo υποεκτιμάται από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

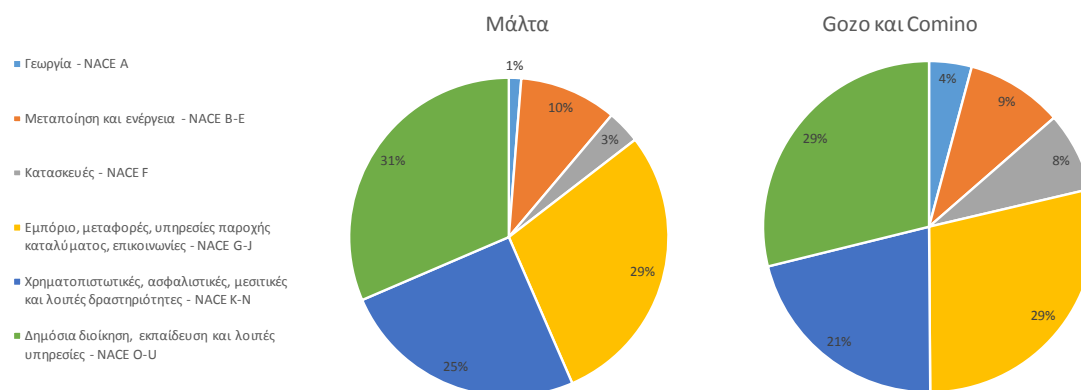
Όσον αφορά την τομεακή σύνθεση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας μεταξύ των δύο περιφερειών, η οικονομία του Gozo βασίζεται γενικά περισσότερο στη γεωργία και την αλιεία (+3 ποσοστιαίες μονάδες) και στους τομείς των κατασκευών (+5 ποσοστιαίες μονάδες) από ό,τι στο νησί Μάλτα, και λιγότερο στις χρηματοπιστωτικές, ασφαλιστικές και λοιπές υπηρεσίες (-4 ποσοστιαίες μονάδες).

Γράφημα 2. Μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης στις περιφέρειες της Μάλτας, του Gozo και του Comino, 2000-2017 (ΕΕ-28 = 100)



Πηγή: Eurostat

Γράφημα 3. Σύνθεση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας το 2016 στις περιφέρειες της Μάλτας, του Gozo και του Comino



Πηγή: Eurostat

1.4. Αγορά εργασίας

Η εξέλιξη της απασχόλησης ήταν παρόμοια στη Μάλτα και στο Gozo κατά την περίοδο 2015-2017, με ετήσια ποσοστά αύξησης μεταξύ 5 % και 6 %, και το Gozo να καταγράφει ελαφρά υψηλότερη αύξηση της απασχόλησης μεταξύ 2016 και 2017 σε σύγκριση με τη Μάλτα. Και στα δύο νησιά το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά την ίδια περίοδο, με το Gozo να παρουσιάζει ταχύτερη αύξηση (περίπου +4 ποσοστιαίες μονάδες ανά έτος) μεταξύ 2015 και 2017 σε σύγκριση με τη Μάλτα. Το 2017 το ποσοστό απασχόλησης του Gozo (74 %) ήταν υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό της Μάλτας (72 %).

Η εγγύτητα μεταξύ των δύο νησιών και η συχνότητα των ακτοπλοϊκών συνδέσεων επιτρέπουν τη μετάβαση για σκοπούς εργασίας από το Gozo στη Μάλτα: κατά τη σύγκριση της απασχόλησης με βάση τον τόπο κατοικίας και της απασχόλησης με βάση τον τόπο εργασίας περισσότεροι από 3 500 κάτοικοι του Gozo ουσιαστικά εργάζονται στο νησί Μάλτα, αριθμός ο οποίος αντιστοιχεί περίπου στο 22 % του εργατικού δυναμικού που κατοικεί στο Gozo.

Πίνακας 1. Απασχόληση ανά τόπο κατοικίας και ανά τόπο εργασίας στη Μάλτα, το Gozo και το Comino, και το ποσοστό απασχόλησης

Απασχόληση ανά τόπο κατοικίας	2015	2016	2017	Ανάπτυξη 15/16	Ανάπτυξη 16/17
Μάλτα	194 329	205 002	216 492	5,5 %	5,6 %
Gozo και Comino	13 901	14 678	15 677	5,6 %	6,8 %
Απασχόληση ανά τόπο εργασίας	2015	2016	2017	Ανάπτυξη 15/16	Ανάπτυξη 16/17
Μάλτα	197 403	208 423	219 998	5,6 %	5,6 %
Gozo και Comino	10 827	11 257	12 171	4,0 %	8,1 %

Διαφορά (μετακινούμενοι εργαζόμενοι)	3 074	3 421	3 506
--------------------------------------	-------	-------	-------

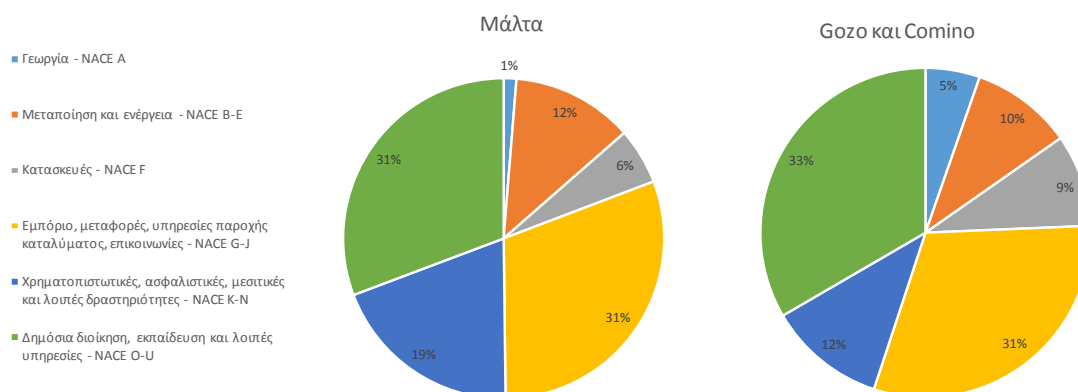
Ποσοστό απασχόλησης	2015	2016	2017
Μάλτα	69 %	71 %	72 %
Gozo και Comino	66 %	70 %	74 %

Ποσοστό απασχόλησης που υπολογίζεται με βάση τον πληθυσμό από 15 έως 64 ετών ως παρονομαστή.

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Μάλτα και Eurostat.

Η σύνθεση του εργατικού δυναμικού στα δύο νησιά είναι παρόμοια με τη σύνθεση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας: Το Gozo απασχολεί 4 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερα άτομα στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας, καθώς και 3 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερα άτομα στις κατασκευές από ό,τι η Μάλτα, αλλά 7 ποσοστιαίες μονάδες λιγότερα άτομα στις χρηματοπιστωτικές, ασφαλιστικές, κτηματομεσιτικές και λοιπές υπηρεσίες.

Γράφημα 4. Σύνθεση της απασχόλησης το 2016 στις περιφέρειες της Μάλτας, του Gozo και του Comino



Πηγή: Eurostat

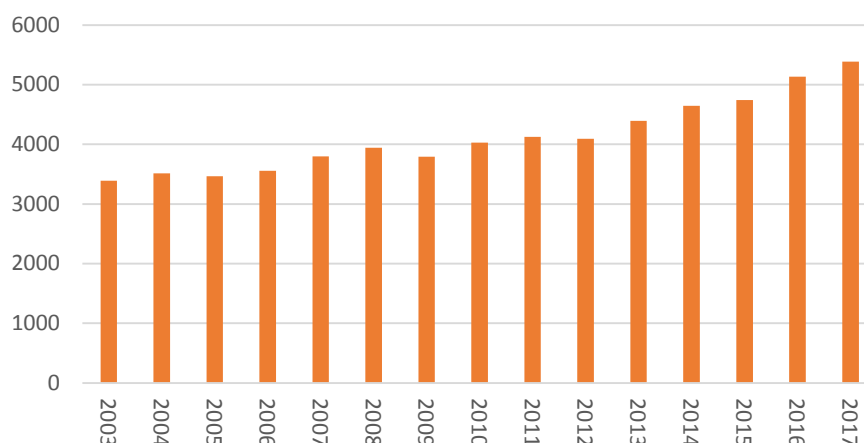
1.5. Προσβασιμότητα και τουρισμός

Το Gozo απέχει 5,3 km από το κύριο νησί. Η διάρκεια του ακτοπλοϊκού ταξιδιού μεταξύ των δύο νησιών είναι περίπου 30 λεπτά σε καλές καιρικές συνθήκες. Όπως επισημαίνεται ανωτέρω, πολλοί εργαζόμενοι μετακινούνται από το Gozo στο κύριο νησί της Μάλτας, ιδίως στην πρωτεύουσα, με χρήση των συχνών ακτοπλοϊκών συνδέσεων των δύο νησιών.

Ο αριθμός των επιβατών θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ των λιμένων της Ċirkewwa στη Μάλτα και του Mġarr στο Gozo αυξήθηκε κατά σχεδόν 60 % από το 2003 έως το 2017 και κατά σχεδόν 34 % από το 2010 έως το 2017. Αυτό αντιστοιχεί σε μέση ετήσια αύξηση του αριθμού των επιβατών θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ των δύο λιμένων 3,4 %, ενώ παρατηρείται μεγαλύτερη αύξηση από το 2013 έως το 2017, με ετήσιο ρυθμό αύξησης σχεδόν 6 %.

Το Gozo δεν αποτελεί μόνο τόπο κατοικίας για μετακινούμενους εργαζομένους· προσελκύει επίσης τουρίστες. Ομοίως με τη Μάλτα, το Gozo σημείωσε αύξηση του αριθμού των τουριστών κατά την περίοδο 2012-2017, αν και ελαφρώς μικρότερη (+33 % έναντι +36 %). Ο αριθμός των τουριστών που επισκέπτονται και διαμένουν τουλάχιστον μία νύχτα στο Gozo και το Comino είναι ασφαλώς χαμηλότερος από τον αριθμό των τουριστών που επισκέπτονται το νησί Μάλτα. Ωστόσο, το 2017 εξακολουθούσαν να είναι σχεδόν τριπλάσιοι από τον τοπικό πληθυσμό του Gozo. Όσον αφορά την προσφορά, ο αριθμός κλινών στο Gozo αυξήθηκε ταχύτερα από ό,τι στη Μάλτα, από 1 756 σε 2 165 μονάδες μεταξύ 2012 και 2017 (+23 %), σε σύγκριση με τις περίπου 40 000 μονάδες που είναι διαθέσιμες στη Μάλτα (+7 %). Ωστόσο, η διάρκεια της παραμονής τους είναι γενικά μικρότερη: κατά μέσο όρο, οι τουρίστες παραμένουν για 5 διανυκτερεύσεις στη Μάλτα, έναντι 3 διανυκτερεύσεων στο Gozo και στο Comino.

Γράφημα 5. Μεταβολή του αριθμού των επιβατών μεταξύ των θαλάσσιων λιμένων του Ċirkewwa και του Mġarr (σε χιλιάδες)



Πηγή: Eurostat

Πίνακας 2. Αριθμός επισκεπτών και κλινών στη Μάλτα και το Gozo

Αριθμός επισκεπτών	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Αύξηση 12/17	Μέση ετήσια αύξηση
Μάλτα	1 274 123	1 377 594	1 464 903	1 499 117	1 532 666	1 731 687	36 %	6,3 %
Gozo και Comino	73 585	83 051	86 644	86 951	86 866	97 781	33 %	5,9 %
Αριθμός κλινών	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Αύξηση 12/17	Μέση ετήσια αύξηση
Μάλτα	38 187	40 895	39 473	40 217	39 163	40 762	7 %	1,3 %
Gozo και Comino	1 756	1 800	1 855	1 948	2 074	2 165	23 %	4,3 %

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Μάλτα.

1.6. Σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά νησιά

Σε σύγκριση με άλλες νησιωτικές περιοχές παρόμοιου μεγέθους (ως προς τον πληθυσμό), το κατά κεφαλή ΑΕΠ στο Gozo και στο Comino σε ΜΑΔ το 2016 ήταν γενικά χαμηλότερο από ό,τι σε άλλα νησιά, με εξαίρεση τις ελληνικές νησιωτικές περιοχές Λέσβου, Λήμνου, Ικαρίας, Σάμου και Χίου. Ωστόσο, το Gozo και το Comino είναι μία από τις λίγες νησιωτικές περιοχές όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αυξήθηκε, ιδίως κατά την περίοδο μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση (2009-2016).

Πίνακας 3. Μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης σε επιλεγμένες νησιωτικές περιοχές (ΕΕ-28 = 100)

Χώρα της ΕΕ	Περιφέρεια NUTS 3	2002	2009	2016	Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης 2002-2016	Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης 2009-2016
DK	Bornholm	88	87	89	0,1 %	0,3 %
ES	Fuerteventura	132	88	85	-3,1 %	-0,5 %
ES	Menorca	103	85	75	-2,2 %	-1,8 %
ES	El Hierro	72	87	65	-0,7 %	-4,1 %
ES	La Gomera	85	87	70	-1,4 %	-3,1 %
ES	La Palma	66	80	68	0,2 %	-2,3 %
FI	Åland	151	144	129	-1,1 %	-1,6 %
EL	Χίος	66	73	50	-2,0 %	-5,3 %
EL	Ζάκυνθος	104	104	75	-2,3 %	-4,6 %
EL	Ικαρία, Σάμος	65	79	51	-1,7 %	-6,1 %
EL	Ιθάκη, Κεφαλληνία	89	94	60	-2,8 %	-6,2 %
EL	Λέσβος, Λήμνος	64	74	51	-1,6 %	-5,2 %
MT	Gozo και Comino	55	51	56	0,1 %	1,3 %
SE	Gotlands län	98	93	92	-0,5 %	-0,2 %
UK	Western Isles	88	88	76	-1,0 %	-2,1 %
UK	Shetland Islands	135	127	133	-0,1 %	0,7 %
UK	Orkney Islands	95	95	95	0,0 %	0,0 %

Πηγή: Eurostat.

1.7. Εσωτερικές ανισότητες

Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, οι περιφερειακές ανισότητες εντός των περιφερειών NUTS2 μετρώνται με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε επίπεδο NUTS3. Στην περίπτωση της Μάλτας, τα νησιά Μάλτα και Gozo & Comino είναι δύο περιφέρειες NUTS3 που αποτελούν μέρος ενός ενιαίου επιπέδου NUTS2, το οποίο συμπίπτει επίσης με τη χώρα.

Προφανώς, οι εσωτερικές ανισότητες δεν μπορούν να αξιολογηθούν για περιφέρειες NUTS2 χωρίς υποδιαίρεση NUTS3. Επιπλέον, τα μέτρα που αφορούν τις περιφερειακές ανισότητες είναι γενικά ευαίσθητα στον αριθμό των περιοχών NUTS3 εντός κάθε περιφέρειας NUTS2.

Για τον λόγο αυτό, η παρούσα έκθεση χρησιμοποιεί 4 μέτρα εσωτερικής ανισότητας, λαμβάνοντας υπόψη τρεις διαφορετικές ομάδες περιφερειών NUTS2: 1) όλες τις περιφέρειες NUTS2 της ΕΕ· 2) περιφέρειες μετάβασης NUTS2 (όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι μεταξύ 75 % και 90 % του μέσου όρου της ΕΕ)· 3) περιφέρειες NUTS 2 με πρωτεύουσα, εξαιρουμένων των περιφερειών που δεν διαθέτουν περαιτέρω υποδιαίρεση σε περιοχές NUTS3.

Οι τέσσερις δείκτες είναι οι ακόλουθοι:

- Ο **συντελεστής μεταβλητότητας** (Coefficient of Variation). ο λόγος της τυπικής απόκλισης του συνόλου των NUTS3 προς το μέσο κατά κεφαλήν

ΑΕΠ NUTS2. Από τα τέσσερα μέτρα, ο δείκτης αυτός εξαρτάται λιγότερο από τον αριθμό των περιφερειών NUTS3 εντός της υπό εξέταση περιφέρειας NUTS2.

- Ο **δείκτης Gini**: δείκτης μεταξύ 0 και 1, όπου το 0 αντιστοιχεί σε κατάσταση τέλει ισοτήτας μεταξύ των περιφερειών NUTS3 και το 1 σε μια κατάσταση όπου το σύνολο του ΑΕΠ συγκεντρώνεται σε μία περιφέρεια NUTS3.
- Ο **δείκτης Theil**: δείκτης ο οποίος δίνει τιμές οι οποίες προσεγγίζουν το μηδέν καθώς μειώνονται οι εσωτερικές ανισότητες.
- Η **αναλογία ελάχιστο/μέγιστο**: απλή αναλογία μεταξύ του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην περιφέρεια NUTS3 με τη χαμηλότερη τιμή και την περιφέρεια NUTS3 με την υψηλότερη τιμή, εντός της ίδιας περιφέρειας NUTS2. Από τα τέσσερα μέτρα, ο δείκτης αυτός παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ευαισθησία ως προς τον αριθμό των περιφερειών NUTS3 εντός της εκάστοτε περιφέρειας NUTS2.

Οι κατατάξεις στην κορυφή αντιστοιχούν σε περιφέρειες με χαμηλά επίπεδα εσωτερικών ανισοτήτων: οι κατατάξεις υπολογίζονται με αύξουσα σειρά για τον συντελεστή μεταβλητότητας, τον δείκτη Gini και τον δείκτη Theil, και κατά φθίνουσα σειρά για την αναλογία ελάχιστο/μέγιστο.

Τα αποτελέσματα για τη Μάλτα παρουσιάζονται στον πίνακα 4.

Κατά την κατάταξη των **237 περιφερειών NUTS2** με υποδιαιρέσεις NUTS3, ο δείκτης Theil και ο συντελεστής μεταβλητότητας δίνουν κατά προσέγγιση παρόμοια αποτελέσματα για τη Μάλτα (99η/237 και 86η/237 αντίστοιχα). Ο δείκτης Gini φαίνεται να υποτιμά τις οικονομικές ανισότητες εντός της Μάλτας (33η/237), ενώ η αναλογία ελάχιστο/μέγιστο φαίνεται να τις υπερεκτιμά (164η/237).

Η κατάταξη των **46 περιφερειών μετάβασης NUTS2** δείχνει μια ελαφρώς σαφέστερη εικόνα. Και πάλι, ο δείκτης Theil και ο συντελεστής μεταβλητότητας συνεπάγονται κατατάξεις για τη Μάλτα που βρίσκονται πολύ κοντά (26η/46 και 24η/46 αντίστοιχα), ο δείκτης Gini τοποθετεί τη Μάλτα στην 11η θέση, ενώ η αναλογία ελάχιστο/μέγιστο στην 39η.

Τέλος, η Μάλτα είναι επίσης **περιφέρεια πρωτεύουσας** και, ως εκ τούτου, μια τρίτη επιλογή περιφέρειας την κατατάσσει μαζί με άλλες 15 περιφέρειες πρωτεύουσας στην Ευρώπη με περισσότερες από 1 περιφέρειες NUTS3. Η Μάλτα κατατάσσεται στην 1η θέση σύμφωνα με τον συντελεστή μεταβλητότητας, τον δείκτη Gini και τον δείκτη Theil, και στη δεύτερη θέση σύμφωνα με την αναλογία ελάχιστο/μέγιστο, επιτυγχάνοντας εν γένει καλύτερες επιδόσεις από όλες τις άλλες περιφέρειες πρωτεύουσας στην ΕΕ ως προς τις εσωτερικές ανισότητες.

Πίνακας 4. Συγκριτική ανάλυση των περιφερειακών ανισοτήτων σε σχέση με το κατά κεφαλή ΑΕΠ για τη Μάλτα το 2016, με βάση 4 διαφορετικούς δείκτες και 3 διαφορετικές επιλογές κατάταξης

Τιμές των 4 δεικτών για τη μέτρηση των περιφερειακών ανισοτήτων — Μάλτα

Συντελεστής μεταβλητότητας	Δείκτης Gini	Δείκτης Theil	Αναλογία ελάχιστο/μέγιστο
0,11	0,03	0,01	0,57

Κατάταξη της Μάλτας μεταξύ όλων των περιφερειών NUTS2 της ΕΕ με περισσότερες της μιας περιφέρειες NUTS 3 (237 περιφέρειες)

Συντελεστής μεταβλητότητας	Δείκτης Gini	Δείκτης Theil	Αναλογία ελάχιστο/μέγιστο
86	33	99	164

Κατάταξη της Μάλτας μεταξύ όλων των περιφερειών μετάβασης NUTS2 της ΕΕ, με περισσότερες της μιας περιφέρειες NUTS 3 (46 περιφέρειες)

Συντελεστής μεταβλητότητας	Δείκτης Gini	Δείκτης Theil	Αναλογία ελάχιστο/μέγιστο
24	11	26	39

Κατάταξη της Μάλτας μεταξύ όλων των περιφερειών πρωτεύουσας NUTS2 στην ΕΕ με περισσότερες της μιας περιφέρειες NUTS 3 (15 περιφέρειες)

Συντελεστής μεταβλητότητας	Δείκτης Gini	Δείκτης Theil	Αναλογία ελάχιστο/μέγιστο
1	1	1	2

*Περιφέρειες πρωτεύουσας για τις ακόλουθες χώρες: BG, DK, EE, EL, FR, HR, IE, IT, LV, MT, NL, PL, RO, SI και UK.

Πηγή: Υπολογισμός της ΓΔ REGIO βάσει δεδομένων της EUROSTAT.

2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΤΟ GOZO

Για τις περιόδους προγραμματισμού 2007-2013 και 2014-2020, το 11 % και το 10 % αντίστοιχα του συνολικού διαθέσιμου προϋπολογισμού στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ και του ΤΣ επικεντρώθηκαν σε εδαφικές επενδύσεις στο Gozo. Το ποσοστό αυτό είναι ελαφρώς υψηλότερο αναλογικά με τον πληθυσμό του Gozo (περίπου 7 %), ενώ ο κύριος στόχος είναι η μείωση των ανισοτήτων με τη Μάλτα, όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 1.

Οι κύριοι τομείς επενδύσεων για την περίοδο 2007-2013 ήταν επενδύσεις στην ανταγωνιστικότητα και την ποιότητα ζωής, καθώς και η ενίσχυση της ανάληψης πρωτοβουλιών από τους πολίτες για περισσότερες θέσεις εργασίας και καλύτερη ποιότητα ζωής, και ανήλθαν σε συνολικά 107,3 εκατ. EUR. Για την περίοδο 2014-2020 το ποσό που είχε καταβληθεί ως την 1η Μαΐου 2019 ανερχόταν σε 95,6 εκατ. EUR.

Οι παρεμβάσεις στο Gozo καλύπτουν ευρύ φάσμα τομέων και σημαντικοί προϋπολογισμοί επενδύθηκαν π.χ. σε υποδομές οδικών δικτύων, μεταφορών, ύδρευσης και ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων και αποκατάσταση ιστορικών χώρων, ιδίως της «Cittadella», στην οποία έχουν διατεθεί 12 εκατ. EUR από κονδύλια της ΕΕ. Το Gozo επωφελήθηκε επίσης από χρηματοδότηση του ΕΤΘΑ στο πλαίσιο στήριξης της αλιευτικής βιομηχανίας, για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων των αλιέων που βρίσκονται στους καθορισμένους αλιευτικούς λιμένες Mgarr και Xlendi, σε συνδυασμό με την εισαγωγή νέων σχετικών υπηρεσιών.

Μέσω 79 έργων που ανέρχονται σε 12,4 εκατ. EUR, το ΕΚΤ παρείχε επίσης στήριξη για την αύξηση της συμμετοχής σε εκπαίδευση και κατάρτιση σε επίπεδο αγοράς εργασίας και ποιότητας, επαγγελματικό προσανατολισμό, ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού, και κοινωνική ένταξη των μειονεκτουσών ομάδων.

Για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, η συνολική συνεισφορά της ΕΕ από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ και το Ταμείο Συνοχής για το σύνολο του αρχιπελάγους της Μάλτας³ ανέρχεται σε 672,8 εκατ. EUR, ήτοι μείωση 5 % σε σύγκριση με τα 708 εκατ. EUR για την περίοδο 2014-2020. Αυτό αντικατοπτρίζει την επιτυχή διαδικασία κάλυψης της απόκλισης από τον μέσο όρο της ΕΕ τα τελευταία χρόνια. Οι συζητήσεις σχετικά με τις επενδυτικές προτεραιότητες για τα προγράμματα της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027 θα βασιστούν στην έκθεση χώρας «Μάλτα 2019»⁴, της 27ης Φεβρουαρίου 2019, και στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019. Δεν προδικάζει το σημαντικό ζήτημα του μεριδίου των κονδυλίων που θα διατεθούν για το Gozo/Comino.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη στατιστική ανάλυση της παρούσας έκθεσης προκύπτει ότι οι διαφορές στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ του Gozo και του κύριου νησιού της Μάλτας αυξήθηκαν ελαφρώς με την πάροδο του χρόνου. Διάφορα στοιχεία μπορούν να εξηγήσουν την τάση αυτή. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι το νησί Μάλτα έχει μια οικονομία προσανατολισμένη περισσότερο στην παροχή υπηρεσιών από ό,τι το νησί Gozo, το οποίο βασίζεται περισσότερο στη γεωργία, την αλιεία και τις κατασκευαστικές δραστηριότητες. Με αυτόν τον διαφορετικό οικονομικό προσανατολισμό, η οικονομική ανάπτυξη της Μάλτας πραγματοποιείται με ταχύτερο ρυθμό από εκείνη του Gozo.

Τα τελευταία χρόνια, το Gozo κατάφερε να καλύψει το χάσμα από τον μέσο όρο της ΕΕ ταχύτερα από ό,τι άλλες νησιωτικές περιοχές της ΕΕ. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε δευτερογενείς επιπτώσεις της εγγύτητας προς το κύριο νησί της Μάλτας, ιδίως όσον αφορά τις μετακινήσεις από και προς τον τόπο εργασίας και την αύξηση του τουρισμού στην περιοχή.

Συγκρίνοντας την οικονομική κατάσταση της Μάλτας με εκείνη άλλων περιφερειών μετάβασης της ΕΕ, οι εσωτερικές ανισότητες της Μάλτας αντιστοιχούν στον μέσο όρο σε σύγκριση με εκείνες των άλλων περιφερειών μετάβασης.

³ Παράρτημα XXIII της πρότασης κανονισμού της Επιτροπής - COM(2018) 375 final.

⁴ SWD(2019) 1017 final.

Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως δείκτης υποτιμά την πραγματική οικονομική ευημερία των κατοίκων του Gozo, δεδομένου του σημαντικού ποσοστού των εργαζομένων που μετακινούνται για σκοπούς εργασίας στο νησί Μάλτα.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την προσβασιμότητα, γεγονός που ωφέλησε τόσο τον τουρισμό όσο και τους εργαζομένους από το Gozo που εργάζονται στο νησί Μάλτα. Η πολιτική συνοχής συνέβαλε στην επιτυχία αυτή, μέσω σημαντικών επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν σε υποδομές οδικών και θαλάσσιων μεταφορών, σε εγκαταστάσεις για την ενέργεια και την υγεία, καθώς και στη στήριξη για την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων 2021-2027, οι αρχές της Μάλτας καλούνται να εξετάσουν τις επενδύσεις και τα πιθανά διαρθρωτικά μέτρα που απαιτούνται, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Gozo, προκειμένου να μειωθεί το χάσμα ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η περαιτέρω επιτυχία στη στήριξη της διαδικασίας του Gozo για την κάλυψη του χάσματος θα εξαρτηθεί από τη συνεκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων του Gozo, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας γήρανσης του πληθυσμού.